

Predikan 11 söndagen efter Trefaldighet

Pastor Johannes Rydh

Stockholm, 23 augusti 2020

I Guds, Faderns + och Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Nåd vare med er, och frid från Gud, vår Fader, och Herren Jesus Kristus.

Bön: Käre himmelske Fader. Vi tackar dig för ditt dyrbara heliga Ord som du uppenbarat för dina tjänare, så att vi ska få kunskap om den frälsning som du har berett åt oss. Förlåt oss våra synder, och giv oss nåd till att förtrösta på din rättfärdighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Predikotext: Matt. 23:1–12 (3 årgången)

Jesus talade till folket och till sina lärjungar: ”De skriftlärda och fariseerna har satt sig på Moses stol. Allt som de lär er ska ni därför göra och hålla. Men deras gärningar ska ni inte ta efter, för de talar men handlar inte. De binder ihop tunga bördor och lägger på människornas axlar, men själva vill de inte röra ett finger för att lätta på dem.

Alla sina gärningar gör de för att bli sedda av människor. De gör sina böneremmar breda och sina hörntofsar stora. De älskar att få hedersplatserna vid festmåltiderna och de främsta platserna i synagogorna, och de vill gärna bli hälsade på torgen och kallas rabbi av människorna.

Men ni ska inte låta er kallas rabbi, för en är er Mästare och ni är alla bröder. Och kalla inte någon på jorden er fader, för en är er Far, han som är i himlen. Låt er inte heller kallas lärare, för en är er lärare, Kristus. Den som är störst bland er ska vara de andras tjänare. Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig ska bli upphöjd.”

Sann och falsk rättfärdighet

Dagens ämne har rubriken ”sann och falsk rättfärdighet”. Evangeliet har givit oss liknelsen om fari-sen och publikanen, eller tullindrivaren som det heter i den moderna översättningen. Här framställs med

all tydlighet den falska rättfärdigheten med vilken den högmodiga och självrättfärdiga människan klär sig, och den avgrunds djupa skillnaden till den sanna rättfärdigheten som den ödmjuka och botfärdige syndaren får som en fri gåva, en främmande rättfärdighet från Gud genom vilken han blir salig. Likaså har Jesus i predikotexten uttalat den skarpaste dom över fariseismens falska gärningslära.

Denna lära om sann och falsk rättfärdighet är kristendomens centrala och viktigaste lära, med vilken alla andra dogmer står och faller. Det var den huvudsakliga läropunkten i reformationen. Utan en rätt skillnad töms nämligen evangeliets trösterika löften och sakramenten på dess innehåll. Kvar blir då bara en samliga ihåliga ritualer baserade på människans strävan efter att själv nå fram till sin frälsning. Men detta kan ingen människa någonsin uppfylla, så som vi nyss hörde apostelns ord i dagens episteltext:

Jag vet att det inte bor något gott i mig, det vill säga i mitt kött. Viljan finns hos mig, men inte förmågan att göra det goda. (Rom. 7:18)

Orsaken till människans oförmåga att uppfylla Guds lag är arvsyndens. Människans syndafall har gjort henne till en Guds fiende, en som hatar Gud och inte har någon tillit till eller förtröstan på honom. Endast till det yttre, mätt med den borgerliga och mänskliga måttstocken, kan en otroende människa göra goda gärningar. Skriften lär oss att varje gärning som inte utförs i tro, är synd.

För den högmodige som förlitar sig på sin egen laguppfyllelse måste alltså på ett eller annat sätt förneka arvsyndens allvar. Så gjorde villoläraren Pelagius på 400-talet. Han lärde att människan hade en fri vilja att välja mellan det goda och det onda, mellan laguppfyllelse och synd, och att man därför kan uppnå syndfrihet redan i detta livet. Pelagius fördömdes av kyrkan, men samma falska lära smög sig snart in i den romerska kyrkan, om än i en mer subtil, förtäckt form, som därför har kallats *semipelagianism*. För en katolik måste människan samverka med Gud för att uppnå saligheten. Att människan skulle bli frälst endast av tro, utan gärningar, som Luther så starkt betonade, fördömdes i det tridentinska konciliet. Det har aldrig dragits tillbaka.

Den falska rättfärdigheten betynger samvetet

Ett kännetecken för all slags gärningslära, för den falska rättfärdigheten, är att den inte lyfter samvetets bördor. Så också fariseerna:

De binder ihop tunga bördor och lägger på människornas axlar, men själva vill de inte röra ett finger för att lätta på dem.

Så länge frälsningen beror på våra egna ansträngningar i något stycke kan en människa aldrig vara helt säker på att ansträngningarna och laguppfyllelsen är tillräcklig. Vi är alla syndiga människor som dagligen gör fel. Det vi vill, det gör vi inte, och det vi inte vill, det gör vi. Lagens väg är ständigt anklagande, för lagen säger inte: ”gör ditt bästa, så gör Gud resten”, utan: ”Du ska älska Herren din Gud av hela ditt hjärta och av hela din själ och av hela ditt förstånd.” (Matt. 22:37) Där finns inget utrymme för mänsklig svaghet eller halvmesyr. Alltså kvarstår för den lagiske alltid ovissheten om sin egen frälsning.

Fariseerna nöjde de sig med en yttre laguppfyllelse som inte gick till hjärtat. Det ser vi tydligt i bergspredikan. Om de bara avhöll sig från yttre synder såsom stöld, mord och äktenskapsbrott menade de sig ha uppfyllt Guds bud. Att de i sina hjärtan kände hat och begär ansåg de inte vara synd.

Dessutom uppfann de också nya människobud vid sidan om Moses lag och upphöjde dem till jämbördig status, ibland på ett sätt som upphävde de gudomliga buden, och lade dem som tunga bördor på folkets axlar. Att mildra denna börda var för fariseerna kontra-produktivt. Iakttagandet av dessa påhittade bud var ju kärnan i deras religiösa liv, och fastställde bilden av dem som de främsta andliga ledarna. Men Jesus avslöjade deras hyckleri.

Den sanna rättfärdigheten kommer istället av Jesu försoningsverk på korset. Här finns inget utrymme för någon samverkan eller insats från människans sida, utan det är helt och hållet ett Guds verk, och Guds nåd att vi får ta del av den genom tron. Därför kan en kristen vara viss om frälsningen, för Guds gärningar är inte ofullständiga eller osäkra. Jesus säger:

”Kom till mig, alla ni som arbetar och är tyngda av bördor, så ska jag ge er vila. Ta på er mitt ok och lär av mig, för jag är mild och ödmjuk i hjärtat. Då ska ni finna ro för era själar, för mitt ok är mildt och min börda är lätt.” (Matt. 11:28–30).

Den falska rättfärdigheten söker sin egen ära

I vår text talar Jesus om att fariseerna har satt sig på ”Moses stol” och att vi därför ska lyssna till deras predikan. Självklart betyder detta inte att vi ska gå till falska kyrkor och följa deras falska lära. Detta varnar ju skriften för uttryckligen på många ställen, bland annat med uttrycket ”fariseernas surdeg”. Nej, vad Kristus gör här är en bekännelse av Skriftens auktoritet.

Som en bakgrund och sammanhang kan man notera att Jesus omedelbart före predikotexten tre gånger åberopat Skriftens ord som den högsta normen och det som avgör läran: först angående uppståndelsen gentemot de bibelkritiska saddukeerna, sedan mot fariseerna angående lagens bud och om Messias. När fariseerna läste ur Moses bokrullar var det alltså Guds andeinspirerade och sanna Ord, och därför värt att lyssna och följa. Att de saknade en sann tro – en sann rättfärdighet – gjorde inte Skriftens ord om intet. Genom sin förkunnelse upprätthöll de Moses. De var folkets ledare och lärare; de hade satt sig på Moses stol.

Men själva levde de inte som de lärde. Det rätta som de predikade höll de inte i sina hjärtan, och de förnekade uppfyllandet av Gamla Testamentets profetior om Kristus.

Seden med böneremсор kom av ett Skriftord angående buden: *Du ska binda dem som ett tecken på din hand, och de ska vara som en påminnelse på din panna.* (5 Mos. 6:8) Detta gjorde judarna bokstavligen med små pergamentremсор med lagens ord som man fäste, en vid handen och en vid pannan. På samma sätt var mantlarnas hörntofsar till för påminna om Guds lag. Dessa ting bar fariseerna i överdriven storlek för att basunera ut för omvärlden hur fromma de var. De älskade att bli högt aktade, och att få de bästa och förnämligaste sittplatserna, och bli kallade med hederstitlar som ”rabbi”. Den falska rättfärdigheten vill blåsa upp sig själv, och helga gudstjänsten med sin närvaro, istället för tvärtom. Det var inte omsorg om Guds Ord som drev fariseernas fromma yttre, utan fåfänga och äregirighet. Jesu dom är tydlig:

Den som är störst bland er ska vara de andras tjänare. Var och en som upphöjer sig ska bli förödmjukad, och var och en som ödmjukar sig ska bli upphöjd.

Som fariseerna gjorde, så ska det inte vara i den kristna kyrkan. Det betyder inte att vi ska sluta använda vår rika liturgi, kasta ut fina prästkläder och

förbjuda titlar såsom ”teologie doktor”, för att så att säga använda ”små hörntofsar”. Det var inte gudstjänstens yttre utformning som Jesus kritiserade, utan den falska läran som låg bakom, alltså den falska egenrättfärdighetens väg. Fariseerna menade sig förtjäna saligheten genom sina laggärningar; alltså ansåg de sig vara värda att betraktas som finare och bättre än andra.

Den sanna rättfärdigheten

Den sanna rättfärdigheten vilar på *Kristus allena*:

Han som inte visste av synd, honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud. (2 Kor. 5:21)

Den sanna rättfärdigheten får vi av *nåd allena*. Det är inte vi som har gjort något för att förtjäna den, utan det är den helige Ande som verkat i våra hjärtan och upptänt en saliggörande tro på försoningsoffret.

Han har frälst oss och kallat oss med en helig kallelse, inte på grund av våra gärningar utan genom sitt beslut och sin nåd som han har gett oss i Kristus Jesus från evighet. (2 Tim. 1:9)

Den sanna rättfärdigheten har vi genom *tron allena*, som Paulus skriver i Romarbrevet: *Människan förklaras rättfärdig genom tro, utan laggärningar. (Rom. 3:28)*

Den sanna rättfärdigheten är förklarad i *Skriften allena*, så som det står skrivet:

Du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis så att du blir frälst genom tron på Kristus Jesus. (2 Tim. 3:15)

Gud vare tack, genom Jesus Kristus, vår Herre!

Amen.

Bön: O Herre Gud, himmelske Fader, du som står emot de högmodiga, men ger de ödmjuka nåd. Vi ber dig: Bevara oss från att trösta på vår egen rättfärdighet. Verka i oss, med ditt ord, en sann ånger och botfärdighet, så att din nåd, som förkrossar oss, också må giva oss kraft till ett nytt liv. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre. Amen.

Psalmer: 279, 260, 273, 278, 196, 192, 188, 299